

Samen werken aan een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst

Kadernota 2020

Meerjarenperspectief 2021-2022

Omgevingsdienst Brabant Noord

Voorwoord

Hierbij treft u de Kadernota 2020 aan. Op het moment van de vaststelling bestaat de Omgevingsdienst Brabant Noord 5 jaar. Dit lustrum markeert de volgende fase die de dienst ingaat. Na een moeizame start heeft 2018 zich gekenmerkt door een omslag van denken bij ons en onze deelnemers. Na de Review van begin 2018 hebben deelnemers en organisatie zich unaniem geschaard achter de conclusies en aanbevelingen die daaruit voortvloeiden. Dat heeft geresulteerd in een Meerjarig Ontwikkelingsplan (MJOP) waarvan 2020 het laatste jaar van uitvoering is. Met de uitvoering van het MJOP zijn in 2018-2020 structurele verbeteringen doorgevoerd in de bedrijfsvoering van de ODBN.

De herziene Begroting 2018 en de Begroting 2019 met kostendekkende tarieven voor onze werkzaamheden betekenden een fors hogere bijdrage van onze deelnemers. Voor de dienst betekende het dat de aandacht weer volledig uit kan gaan naar de inhoud van ons relevante werk in Noordoost-Brabant. Een ander resultaat van het MJOP is dat de organisatie 'in control' is: managementinformatie correct, volledig en real-time opvraagbaar, nieuwe informatie-infrastructuur, en een actueel inrichtingenbestand dat de basis is voor de werkprogramma's en de formatie.

In ons werkgebied hanteren alle deelnemers eenzelfde basis voor inrichting- en niet-inrichtinggebonden werkzaamheden. Met dit "Level Playing Field" laten we als regio zien dat we bedrijven op eenzelfde manier tegemoet treden: een belangrijk gegeven.

Op deze basis zijn we gestart om meer risicogericht te gaan werken. Deze werkwijze wordt steeds meer gemeengoed, waarbij het beschikken over goede data binnen en buiten onze organisatie steeds belangrijker wordt.

Er wachten ons ook grote uitdagingen. Net als veel andere organisaties in deze krappe arbeidsmarkt blijft het tijdig beschikken over voldoende medewerkers de komende jaren een uitdaging. Dit betekent voor ons dat we aantrekkelijk en uitdagend willen zijn om onze bestaande medewerkers te behouden en tegelijkertijd creatief zijn in het zoeken naar nieuwe medewerkers. Dit kan door medewerkers zelf op te gaan leiden maar ook door ons werkproces anders op te zetten.

De komst van de Omgevingswet vormt een andere uitdaging. Enerzijds zullen onze werkprocessen afgestemd moeten worden op de wet- en regelgeving om een vlotte doorgang van onze werkzaamheden voor onze deelnemers te bewerkstelligen. Anderzijds zal de Omgevingswet ruimte bieden voor deelnemers om gebruik te maken van een grotere afwegingsruimte. Het is nog niet helder of er hierdoor grote verschillen gaan ontstaan tussen deelnemers of dat er regionale afstemming zal plaatsvinden.

Daarnaast zullen initiatiefnemers van de overheid meer ruimte verwachten en een 'meedenkende' overheid conform het adagium van de Omgevingswet. En de overheid blijft, met een andere pet op, hoeder van het algemeen belang. Dit wordt nog een interessant spanningsveld.

Jan Lenssen

Directeur ODBN

Inhoud

Voorwoord 2

1. De uitdagingen in 2020 en daarna 4

1.1 Waar gaan we voor in 2020 4

1.1.1 Missie 4

1.1.2 Visie en strategie 4

1.1.3 Programma-indeling P&C-documenten 5

2. Relevante (door)ontwikkelingen 6

2.1 Programma individuele dienstverlening 6

2.1.1 Wet natuurbescherming 6

2.1.2 Verbod op asbestdaken vanaf 2024 6

2.1.3 Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten 7

2.1.4 Verbeteren uitvoering energietaken ODBN 8

2.1.5 Uitvoeringsconsequenties Transitie Zorgvuldige Veehouderij 9

2.1.6 Externe veiligheid 9

2.2 Programma regionale dienstverlening 10

2.2.1 Ontwikkeling programma collectieve taken 10

2.2.2 Omgevingswet 11

2.2.3 Circulaire economie 12

2.2.4 Toezicht in het groen 12

2.2.5 Proceskwaliteit; Regionaal Operationeel Kader VTH (ROK-VTH) 13

2.2.6 Resultaatgericht en informatie-gedreven werken 13

2.2.7 Beleidsmatige ontwikkelingen Transitie Zorgvuldige Veehouderij 14

2.3 Programma bedrijfsvoering 15

2.3.1 Financiële impact Kadernota 2020 15

2.3.2 Financieel-technische uitgangspunten 15

1. De uitdagingen in 2020 en daarna

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) is een gemeenschappelijke regeling van 16 gemeenten in Noordoost- Brabant en de provincie Noord-Brabant. Samen hebben we een verantwoordelijkheid voor een schone en veilige leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Als verlengstuk van het lokale en provinciale bestuur voert de ODBN een deel van deze overheidstaak uit.

In de voor u liggende Kadernota 2020 zijn de uitgangspunten voor de begroting 2020 met bijbehorende meerjarenraming 2021-2023 opgenomen. Daarbij zijn aan de Kadernota drie functies toegekend, te weten:

- Signalering
- Draagvlak creëren / informeren
- Financieel perspectief

De Kadernota 2020 is compacter dan de voorgaande versies en is tot stand gekomen na afstemming met de samengestelde groep 'adoptie-ambtenaren' van de deelnemers en het Regionaal Strategisch Platform (RSP). Hun inbreng en adviezen zijn zeer ter harte genomen en verwerkt in deze Kadernota.
De omgeving staat niet stil; dit heeft gevolgen voor zowel de ODBN als haar deelnemers.
In deze Kadernota schetsen we de relevante ontwikkelingen voor de ODBN. We laten zien wat die ontwikkelingen betekenen voor onze taakuitvoering en de begroting in 2020 en de daaropvolgende jaren. Daarbij worden slechts de meest relevante thema's aan de orde gesteld en blijven de algemene beschouwingen achterwege. Zoveel als mogelijk zijn deze relevante thema's geordend naar taken die voortvloeien uit het landelijk basistakenpakket en de ver zoektaken.
Voor de basistaken geldt dat er voor individuele deelnemers weinig speelruimte bestaat (zowel qua inhoud als qua volume). Bij de verzoektaken bestaat er in dat opzicht meer speelruimte.
De ODBN voert dergelijke taken uit op voorwaarde van voldoende kritieke massa voor deze taken.

1.1 Waar gaan we voor in 2020

1.1.1 Missie

Wij zorgen voor een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst. Dat is onze missie!
Die missie voeren wij uit met behulp van onze kerntaken. Dat zijn vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen de kaders van de wetten op het gebied van milieu, natuurbescherming, bouwen en wonen. Om onze werkwijze te laten meebewegen op de voortdurende veranderingen in de samenleving, houden we ons ook bezig met ontwikkeling en vernieuwing van ons werk. Zo kunnen we onze deelnemers beter adviseren. Een belangrijk ontwikkelpunt voor onze medewerkers hierbij is de gebiedsgerichte en omgevingsbewuste benadering bij het uitvoeren van het werk.

1.1.2 Visie en strategie

De Omgevingswet vormt vanaf 2021 het integrale, wettelijke kader voor de fysieke leefomgeving, waardoor de gemeenten, provincie en ODBN organisch met elkaar samenwerken.
Ook het agrarische karakter van Noordoost-Brabant brengt deze partijen bij elkaar. Noordoost-Brabant behoort tot de meest innovatieve en duurzame agrofoodregio's van Europa. De ODBN levert hierin een belangrijke bijdrage. Gemeenten en de provincie voelen zich als 'aandeelhouder' duurzaam betrokken bij de ODBN. De ODBN richt zich op samenwerking: binnen de eigen organisatie, met gemeenten, de provincie en andere relevante organisaties. Wat ons betreft zijn de lijntjes tussen bestuurders, managers en medewerkers van alle betrokken organisaties kort.

De ODBN is steeds meer een autoriteit voor onze regio op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving. Sinds de oprichting hebben we een aantal belangrijke stappen gezet om tot een zo optimaal mogelijk werkende organisatie te komen. Wij zijn steeds meer dienstverlener, in plaats van opdrachtnemer.

Wij werken toe naar de rol van adviseur die zijn kennis en expertise over de fysieke leefomgeving koppelt aan 'omgevingsbewustzijn', waarbij we de lokale situatie niet uit het oog verliezen. Daarbij hoort dat we ook bestuurlijk sensitief moeten zijn. We werken immers namens het bevoegde gezag die we in positie moeten brengen of houden om hun rol te vervullen. We werken steeds meer risicogericht zodat we onze middelen daar inzetten waar het maatschappelijk rendement en milieurendement het grootste is. Ook Brabantbreed en landelijk dragen we onze expertise uit.

1.1.3 Programma-indeling P&C-documenten

Er is behoefte ontstaan aan een nieuwe duurzame programmatische indeling waarbij rekening wordt gehouden met verschillende typen opdrachtgeverschap (individueel of regionaal) en met het soort taken (landelijke basistaken of verzoektaken en vergunningverlening of toezicht en handhaving).

Sinds de begroting 2018 maakte de ODBN een onderscheid naar de programma's Fysieke leefomgeving, Afvalinzameling en -verwerking, Crisis- en klachtenbeheer en Bedrijfsvoering.

In de begroting 2019 is programma Crisis- en klachtenbeheer vanwege de zeer beperkte omvang al ondergebracht in het programma Fysieke leefomgeving. De aanstaande verzelfstandiging van de werkzaamheden voor de Bestuurscommissie Afvalinzameling (BCA) in een eigen gemeenschappelijke regeling leidt er eveneens toe dat het huidige programma Afvalinzameling en –verwerking tot een beperkt volume afneemt. Een afzonderlijk programma voor de resterende activiteiten is derhalve niet nodig.

Vandaar dat vanaf 2020 de onderstaande indeling zal worden aangehouden. Hierdoor wordt meer inzicht gegeven in de opbouw van de begroting waardoor de verantwoording naar de deelnemers meer transparant wordt, als onderdeel van het verbeteren van de P&C cyclus. De voorliggende Kadernota 2020 is op onderstaande leest geschoeid:

I. <u>Individuele dienstverlening</u>
   a. Basistaken
      1) Vergunningverlening
      2) Toezicht & handhaving
   b. Verzoektaken
      1) Vergunningverlening
      2) Toezicht & handhaving
      3) Overige verzoektaken
   c. Aanvullende individuele opdrachten

II. <u>Regionale dienstverlening</u>
   a. Collectieve taken
   b. Samen Sterk in Brabant
   c. Overig
      1) Klachtenregeling / crisispiket
      2) Sanering verkeerslawaai
      3) Vereniging van Contactanten
      4) Beheer voormalige stortplaatsen

III. <u>Bedrijfsvoering</u>

2. Relevante (door)ontwikkelingen

De meest relevante ontwikkelingen worden hierna, per thema, geschetst. Zeker voor wat betreft de individuele programma's kunnen bepaalde beleidsmatige ontwikkelingen zowel gevolgen hebben voor het landelijk basistakenpakket als voor de verzoektaken. Daar zal per thema, zoveel als nu al mogelijk is, nader op in worden gegaan.

2.1 Programma individuele dienstverlening

2.1.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van natuurgebieden die uniek zijn voor Nederland en Europa, de bescherming van planten en dieren en van bossen en andere houtopstanden.
De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen/ontheffingen en het toezicht en de handhaving (VTH-taken) van de Wet natuurbescherming. De ODBN verleent namens de provincie deze vergunningen en ontheffingen. Toezicht en handhaving op de naleving van de Wet natuurbescherming wordt namens de provincie, als verzoektaak, uitgevoerd door de drie omgevingsdiensten, voor zover het gaat om inrichtinggebonden taken. Voor niet-inrichtinggebonden taken in Natura2000 gebieden voert de ODBN deze taken uit voor heel Brabant.

Daar waar de Wet natuurbescherming aanhaakt aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, hebben ook gemeenten een belangrijke rol bij de uitvoering van de Wet natuurbescherming.
Als mogelijk sprake is van activiteiten met negatieve effecten op wettelijk beschermde dier- en plantensoorten en/of een Natura 2000-gebied, dan dient een natuurtoets deel uit te maken van de procedure bij het verkrijgen van een omgevingsvergunning. De gemeente is bevoegd om deze toets zelf te beoordelen. Als blijkt dat er inderdaad negatieve effecten op beschermde soorten/gebieden optreden dan dient de gemeente een Verklaring van geen bedenkingen Wet natuurbescherming bij de provincie aan te vragen. De Wet natuurbescherming haakt dan aan bij de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Ingeval van aanhaking is de gemeente ook verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de naleving van de Wet natuurbescherming. Voor gemeenten kan het hierbij zowel de basistaken betreffen (Wabo-aanvraag met milieuaspect) als de verzoektaken.

Verder biedt de Wet natuurbescherming de mogelijkheid van een Gebiedsgerichte Aanpak Natuur, waarbij voor delen van een gemeente een gebiedsontheffing kan worden verkregen, zodat niet voor elk initiatief een aparte procedure hoeft te worden doorlopen. Wij verwachten dat veel gemeenten van zo'n gebiedsontheffing gebruik zullen maken vanwege de voordelen voor gemeente, burger en bedrijf (bijvoorbeeld woningcorporaties).

Financiële gevolgen 2020 en verder:

Dit beleidsveld is nog niet overal voldoende bekend of geïmplementeerd. In overleg met de gemeentelijke deelnemers wordt bepaald wat de impact is van bovenstaande ontwikkeling op het individuele werkprogramma, zowel voor de basistaken als voor de verzoektaken.

2.1.2 Verbod op asbestdaken vanaf 2024

Vanaf 31 december 2024 moeten asbesthoudende daken zijn gesaneerd. Het gaat landelijk om ongeveer 100 miljoen m^2 aan asbest op daken, waarvan circa 85% op voornamelijk agrarische bedrijfspanden zit en 15% op kleine (particuliere) daken. Ruim een kwart van deze hoeveelheid ligt in Brabant op de daken.

De vaste asbesttaken die de ODBN uitvoert betreffen de basistaken voor onder andere toetsing asbestinventarisatierapporten en toezicht op verwijdering asbest.

Daarnaast wil een aantal deelnemers stimuleren dat de asbestdaken versneld gesaneerd worden. Enerzijds omdat verzekeringen schade als gevolg van calamiteiten niet meer dekken waardoor gemeenten nu al regelmatig opdraaien voor forse opruimkosten. Anderzijds voorzien gemeenten na 2024 hoge kosten om de naleving van het verbod op asbestdaken af te dwingen. Hoe meer daken tijdig worden gesaneerd, hoe kleiner de kans op calamiteiten en hoe lager de uiteindelijke kosten.

Acht regiogemeenten en de ODBN werken samen aan het versnellen van de sanering van asbestdaken op basis van de 'routekaart asbestvrije daken' samen (het gaat hier om verzoektaken). De uitvoering daarvan is in 2018 gestart en loopt door tot en met 2024. De aanpak richt zich op particulieren, agrarische bedrijven en overige ondernemers, waarbij elke doelgroep een eigen specifieke aanpak verlangt. De verwachting is dat naarmate de aanpak zich verder ontwikkelt, meer gemeenten gaan deelnemen en dat het project uitgroeit tot een regionale programmatische aanpak. De ODBN heeft daarin een coördinerende en faciliterende rol en is op onderdelen projectleider van deelprojecten.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

Voor wat betreft de verzoektaken geldt dat de bekostiging loopt via de werkprogramma's van deelnemers die hieraan deelnemen. Als gevolg van de verplichte sanering van asbestdaken voorzien wij een groei van de asbesttaken die onderdeel zijn van de landelijke basistaken.

2.1.3 Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten

Met de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet (1-1-2021) gaat de bevoegdheid die nu bij de provincie ligt voor de Wet bodembescherming (Wbb) over naar de gemeenten. Daarmee worden de gemeenten primair beheerder van de bodemkwaliteit voor hun grondgebied. Door deze bevoegdheidsverschuiving komen alle basistaken voor de bodem(sanering), behalve die van reeds beschikte en lopende saneringen, bij de gemeenten te liggen. Momenteel voert de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) voor de provincie deze taken in onze regio uit. Voor de basistaken betreft het toezicht en handhaving bij saneringen en voor de verzoektaken gaat het om de vergunningverlening Wbb.

Het is op dit moment nog niet geheel duidelijk hoe het basistakenpakket voor bodem er onder de Omgevingswet precies uit komt te zien. Doordat er bij gemeenten steeds minder bodemkennis aanwezig is, is de verwachting en dat gemeenten deze nieuwe taken straks ook bij de ODBN willen neerleggen.

Het landelijke beleid voor bodembeheer blijft op hoofdlijnen hetzelfde. Het Rijk stelt afhankelijk van het bodemgebruik omgevingswaarden vast. Binnen deze waarden krijgen gemeenten wel bestuurlijke afwegingsruimte of bijvoorbeeld nog sanering nodig is afhankelijk van het bodemgebruik, of wanneer een bodemonderzoek vereist is bij bouwen en bestemmen. De vertaling van deze afwegingsruimte dient in het Omgevingsplan plaats te vinden.

Gelet op de maatschappelijke opgaven zoals de klimaatadaptatie, de energietransitie maar ook de achteruitgang in kwaliteit (organische stofgehalten, verdroging, vernatting, bodemleven) van de landbouwgronden in onze regio, zijn er wel belangrijke accentverschuivingen in de aanpak van bodembeheer door gemeenten noodzakelijk.

Daarbij gaat het om een brede ruimtelijke interpretatie van de bodem en haar chemische, energetische, fysische en ecologische bodemkwaliteiten. Dit vraagt om een andere benaderingswijze en specifieke kennis van de bodem en ondergrond, uitgaande van het natuurlijke bodem- en watersysteem, inclusief haar potenties en kwetsbaarheden.

In samenwerking met de provincie is begin 2018 een proces in gang gezet om te zorgen voor een 'warme' overdracht van de bodemtaken naar de gemeenten. Doordat de ODBN beschikt over de nodige specifieke bodemkennis, en bij veel gemeenten deze kennis niet meer aanwezig is, ondersteunt de ODBN de gemeenten zoveel mogelijk in dit proces van overdracht. In die zin heeft de ODBN een belangrijke rol in het behouden en verder uitbouwen van de specifieke bodemkennis voor de regio, zodat gemeenten voor al hun bodemtaken ook in de toekomst terecht kunnen bij de ODBN. Regionale samenwerking en afstemming zijn daarbij essentieel. Ook daarin wil de ODBN leidend zijn.

De ODBN zal in 2020 de ontwikkelingen in de Omgevingswet, zoals de Aanvullingswet en –besluit bodem, het overgangsrecht en het basistakenpakket nauwgezet volgen, zodat we samen met de gemeenten goed voorbereid zijn op de uitvoering van de bodemtaken onder de Omgevingswet. In het verlengde daarvan zal de ODBN, op verzoek, samen met de deelnemers aan de slag gaan hoe bodem en ondergrond zowel in de Omgevingsvisies als omgevingsplannen het beste een plaats kunnen krijgen om ingezet te worden voor de maatschappelijke opgaven.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De gevolgen van deze ontwikkelingen zijn nu nog niet bekend. Het uiteindelijke basistakenpakket voor bodem (in ieder geval toezicht en handhaving en eventueel straks ook vergunningverlening) dient te worden belegd bij de ODBN. Ondersteuning bij de vertaling van de bestuurlijke afwegingsruimte die gemeenten voor bodem krijgen, alsmede de inzet van bodem voor de maatschappelijke opgaven, kunnen als verzoektaak bij de ODBN worden neergelegd. De gevolgen van de te maken keuzes zullen landen in de individuele gemeentelijke werkprogramma's.

2.1.4 Verbeteren uitvoering energietaken ODBN

Gegeven de landelijke klimaatdoelstellingen (vertaald naar nieuwe wet- en regelgeving) en de wetenschap dat toezicht en handhaving een substantiële bijdrage leveren aan de klimaatdoelen, onderzoekt de ODBN de mogelijkheden om in 2021 over een volwaardig professioneel energieteam te beschikken.

Een dergelijk team draagt vanuit vergunningverlening, toezicht en handhaving bij aan de beoogde energiebesparingsdoelen en kan op basis van monitoring ook aantonen hoeveel die bijdrage is per deelnemer. In de periode 2019-2020 wordt dit team opgebouwd. De prioriteiten per deelnemer worden data- en resultaatgestuurd bepaald.

Op een aantal specifieke punten is verdere ontwikkeling nodig:

- Per 1 juli 2019 is voor ca 4.000 bedrijven in de regio de Informatieplicht van kracht (Activiteitenbesluit). Deels (circa 30%) betreft dit basistaakbedrijven. De grote hoeveelheid informatie die de informatieplicht oplevert gebruikt de ODBN voor informatie- en resultaatgericht toezicht bij deze bedrijven. Verbeteren van informatiesystemen en uitvoeren van data-analyse is daarom een belangrijk punt van ontwikkeling.
- Voor vergunningplichtige basistaakbedrijven nemen we de huidige aanpak van provinciale bedrijven als voorbeeld: actualiseren van vergunningvoorschriften, vastleggen van een vierjaarlijkse onderzoeksverplichting en een besparingsverplichting (alle maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar) en het verbeteren van het (resultaatgericht) toezicht op de naleving van deze verplichtingen;

- Per 2023 zijn kantoren verplicht energielabel C te hebben (Bouwbesluit). Het is mogelijk dat gemeenten ook het toezicht daarop als verzoektaak bij de ODBN gaan beleggen.
- In de Omgevingswet zal de energiebesparingswetgeving wijzigen en zal ook de huidige EED (op dit moment nog een tijdelijke regeling) worden geïntegreerd. Het is nog niet duidelijk wat er wijzigt en welke consequenties dat heeft voor de taken van de ODBN.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De ODBN houdt rekening met een groeiende vraag van deelnemers voor wat betreft de energietaken. Dit dient te landen in de individuele werkplannen van deelnemers, rekening houdend met prioriteitstelling in het toezicht, bijvoorbeeld in de brancheaanpak.

2.1.5 Uitvoeringsconsequenties Transitie Zorgvuldige Veehouderij

De concentratie veehouderijen in de provincie Noord-Brabant is in vergelijking met de rest van Nederland erg hoog. Dit geldt ook duidelijk voor de regio Noordoost-Brabant. Een belangrijk deel van de basistaken VTH (vergunningverlening, toezicht & handhaving) die de ODBN uitvoert voor de deelnemers houdt dan ook verband met de veehouderij.

Het grote aantal veehouderijen en de daarmee gepaard gaande gevolgen voor de omgeving zorgt voor knelpunten op het gebied van milieu, leefbaarheid en natuur. Dit is voor de provincie Noord-Brabant aanleiding geweest om voor de veehouderij vergaande maatregelen voor te schrijven om tot een zorgvuldige veehouderij te komen in 2020.

De uitvoering van de provinciale regelgeving ligt voor een deel bij de provincie zelf, maar ook voor een groot gedeelte bij de gemeenten. En in het verlengde van de provincie en gemeenten vaak bij de ODBN. De komende jaren worden er veel nieuwe ontwikkelingen verwacht in de sector. Dit kan grote gevolgen hebben voor de werkzaamheden die die ODBN voor haar deelnemers uitvoert. Er worden verschillende scenario's uitgewerkt zodat de ODBN tijdig kan inspelen op veranderingen.

De ODBN verricht reguliere werkzaamheden die jaarlijks terug komen. Dit betreft met name de VTH-taken. Met daaraan gekoppeld specialistische ondersteuning voor onder andere geluid en juridische zaken. Deze activiteiten vallen grotendeels onder de basistaken, die door de deelnemers betaald worden op basis van afgenomen diensten. Daarnaast is hierover afstemming nodig met de deelnemers en de andere twee Brabantse omgevingsdiensten. De financiering van deze afstemming loopt via de collectieve taken.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De kosten voor individuele extra werkzaamheden voor de deelnemers moeten te zijner tijd door de deelnemers zelf gedragen worden op basis van afgenomen diensten. De uit te werken scenario's geven de deelnemers een globaal inzicht wat aan extra kosten verwacht wordt.

2.1.6 Externe veiligheid

Het Rijksprogramma Impuls Omgevingsveiligheid (IOV) 2015-2018 is opgesteld met als doel om een kwaliteitsimpuls te geven aan het milieuwerkveld externe veiligheid en deze kwaliteit te borgen. Hiervoor ontving de ODBN jaarlijks van het Rijk een bedrag van bijna € 300.000. Dit wordt ingezet voor projecten, RO- en VTH-adviezen en het beheer en kwaliteitsverbetering van de risicokaart.

Vanaf 2020 is deze financiering ongewis. In het voorjaar 2019 kiest het ministerie voor eventuele verdere financiering. Gemeenten hebben hierover medio juli 2018 van de provincie een brief ontvangen.

In 2019 is sprake van een overgangsjaar en zal er 23% minder subsidie worden ontvangen, waardoor er ruim € 200.000 beschikbaar blijft. Lopende projecten worden in 2019 door de ODBN afgerond. Dit betreft onder andere transport gevaarlijke stoffen en de beleidsvisie omgevingsrisico.

Mochten de deelnemers het huidige niveau van dienstverlening op het gebied van Externe Veiligheid willen behouden, dan moeten hiervoor afspraken worden gemaakt over middelen en bekostiging.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

Ongeveer 30% van de Externe Veiligheidstaken blijft voor deelnemers verplicht (VTH, risicokaart) en deel uitmaken van het landelijk basistakenpakket. Deelnemers zijn verantwoordelijk voor de financiering van deze taken, ongeacht of het ministerie het programma voortzet. De werkzaamheden die onderdeel uitmaken van de verzoektaken zullen in overleg worden opgenomen in de werkprogramma's.

2.2 Programma regionale dienstverlening

2.2.1 Ontwikkeling programma collectieve taken

Naast individuele dienstverlening (waaronder het uitvoeren van basistaken en verzoektaken) voert de ODBN ook werkzaamheden uit voor het collectief van haar deelnemers, de zogenaamde collectieve taken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om thema's als intensieve veehouderij, implementatie omgevingswet, en milieu- en ketentoezicht. Deze maken onderdeel uit van het programma regionale dienstverlening.

Deze werkzaamheden zijn gericht op productinnovatie, kwaliteitsverbetering en efficiencyverbetering van basistaken. De collectieve taken vervullen daarmee een vliegwielfunctie voor noodzakelijke ontwikkelingen op het programma individuele dienstverlening.

Jaarlijks wordt, in overleg met de deelnemers, bekeken welke ontwikkelingen er zijn en welke bijdrage het programma collectieve taken daar aan kan leveren. Bij het opstellen van het programma collectieve taken voor 2018 is al geconstateerd dat de druk op het programma toeneemt gezien de vele ontwikkelingen die zich voordoen.

Voor het programma collectieve taken 2020 willen we de bestaande invulling herzien. Hiervoor gaan we een werkbijeenkomst organiseren met zowel bestuurders als RSP-leden. Daarbij wordt samen bepaald welke taken en ontwikkelingen gezamenlijk worden opgepakt en vanuit het programma collectieve taken worden gefinancierd.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

Vooralsnog wordt uitgegaan van de bestaande bekostiging van de collectieve taken. Eventuele wijzigingen worden bij besluitvorming hierover in beeld gebracht.

2.2.2 Omgevingswet

In 2016 is de Omgevingswet aangenomen en deze zal naar verwachting op 1 januari 2021 in werking treden. De Omgevingswet bundelt 26 wetten die regels bevatten die de fysieke leefomgeving raken zoals milieu-, bouw- en waterwetgeving maar omvat ook nieuwe thema's zoals gezondheid en veiligheid. Belangrijke doelstelling van de wet is het omgevingsbeleid af te stemmen op de behoeften en doelstellingen van inwoners en bedrijven.

De Omgevingswet is bedoeld om tot een integrale manier van (samen)werken en afwegen te komen en vraagt om regionale afstemming en samenwerking. Samen met ketenpartners (waterschappen, GGD en Veiligheidsregio) beschikt de ODBN over veel informatie die hierbij van belang is.

Het uitgangspunt is dat zo veel mogelijk vastgelegd wordt in algemene regels en minder wordt afgedaan met vergunningen. De provincie stelt een Omgevingsverordening op waarin dit wordt geregeld voor het provinciale grondgebied.

Naast het introduceren van nieuwe instrumenten zoals het omgevingsplan, de omgevingsvisie en de programma's wordt een andere belangrijke vernieuwing doorgevoerd, namelijk de invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Hierin moet alle informatie over de fysieke leefomgeving beschikbaar zijn en met één klik op de kaart zichtbaar worden voor een bepaalde plek. Gemeenten en provincie dienen bij de aanvang van de nieuwe wet aangesloten te zijn op de Landelijke Voorziening (DSO-LV). De gevolgen hiervan voor de ODBN zijn nu nog niet in beeld.

De komst van de Omgevingswet betekent voor de ODBN dat:

- Medewerkers moeten worden voorbereid en opgeleid op het werken met en volgens de Omgevingswet. Er wordt een opleidingstraject ontwikkeld en uitgevoerd dat zich zowel op deskundigheid als competenties richt.
- De organisatie moet worden ingericht en voorbereid op de nieuwe manier van werken. Nieuwe werkprocessen moeten worden beschreven en verankerd.
- Er dient aansluiting te worden gemaakt met het DSO; (ICT)systemen dienen hiervoor te worden ingericht.
- De met de deelnemers afgesloten regelingen, overeenkomsten en mandaatregelingen dienen te worden herzien en worden aangepast aan de nieuwe regelgeving.

De ODBN heeft ter voorbereiding op de invoering van de nieuwe wet een plan van aanpak opgesteld dat in 2019 en 2020 uitgevoerd wordt en dat o.a. voorziet in een opleidingsplan, communicatieplan en een activiteitenplan. Een ander belangrijk aandachtspunt in de komende jaren is het afstemmen en afspraken maken met deelnemers over de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Hiervoor zal met het Regionaal Netwerk Omgevingswet (RNO) een herstart worden gemaakt.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De kosten die gepaard gaan met bovenstaande ontwikkelingen zijn bij de vaststelling van de Kadernota 2019 toegevoegd aan het programma collectieve taken. Daarbij is nog geen rekening gehouden met ICT- investeringen die eventueel noodzakelijk zijn om de ODBN aan te laten sluiten op de Landelijke Voorzieningen.

2.2.3 Circulaire economie

Het Rijksbrede programma Nederland Circulair 2050 streeft naar een volledig circulaire economie en het verdwijnen van afval. De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde vernietiging te minimaliseren. De rol voor Omgevingsdiensten in dit systeem is tot nu toe beperkt of in elk geval niet expliciet benoemd. Maar de provincie Noord-Brabant en verschillende landelijke gremia vragen Omgevingsdiensten hier nadrukkelijker aandacht aan te geven.

Het gaat dan om twee zaken:

1. Als vergunningverlener en ketenpartner in het toezicht bijdragen aan de aanpak van malafide praktijken rond risicovolle productstromen zoals accu's, autobanden, wit- en bruingoed en mest. Daarmee bijdragen aan een level playing field waarin bonafide initiatieven zich kunnen ontplooien.
2. Bijdragen aan innovatie door belemmerende wetgeving te signaleren en agenderen, en experimenteerruimte te bieden in de geest van de 'ja mits' werkhouding die de aankomende Omgevingswet verlangt.

In 2019 wil de ODBN in samenspraak met deelnemers, ketenpartners en andere Brabantse Omgevingsdiensten de eigen rol in de circulaire economie verkennen en uitwerken. Uitvoering van deze rol is voorzien voor 2020 en verder.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De kosten van deze verkenning maken onderdeel uit van de collectieve taken.

2.2.4 Toezicht in het groen

De samenleving vraagt om natuur waarin gerecreëerd kan worden. Daarnaast is er behoefte aan (behoud van) biodiversiteit. De steeds verder toenemende overlast in het buitengebied en in de Brabantse natuurgebieden leiden tot een (groter) gevoel van onveiligheid. Door schade aan natuurgebieden komen doelstellingen van Europese, nationale en provinciale wet- en regelgeving onder druk te staan. Deze ongewenste omstandigheden leiden tot steeds hogere kosten voor terrein-beherende organisaties en lagere overheden.

Intensivering van het toezicht kent verschillende verschijningsvormen. Meer 'oren en ogen in het buitengebied' dragen bij aan een vermindering van ondermijning in onze samenleving en leidt daarnaast aan het terugdringen van criminele activiteiten. Door het toezicht in de natuur verder te integreren (zowel tussen gebieden, soorten en flora en fauna als tussen verschillende overheden) kan het toezicht versterkt en verbeterd worden. Toezicht en handhaving kunnen hiermee efficiënter en effectiever worden ingezet. Meer misstanden komen aan het licht en worden aangepakt, waardoor bijgedragen wordt aan een schoner, mooier en veiliger buitengebied.

Deze beoogde integrale benadering sluit aan op het gedachtegoed van de Omgevingswet. Dit toezicht maakt onderdeel uit van programma individuele dienstverlening en heeft voornamelijk betrekking op provinciale verzoektaken.

De ODBN heeft in 2018 een projectsubsidie aangevraagd bij de provincie om voor een periode 2019-2020 het toezicht in de natuurgebieden uit te breiden.

Dit wordt gekoppeld aan Samen Sterk in Brabant (SSiB). De provincie start een lobby om deze impuls te continueren na 2020. We gaan er vanuit dat SSiB na 2020 wordt gecontinueerd, hetzij in de huidige, hetzij in een uitgebreide vorm.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

SSiB maakt onderdeel uit van het programma regionale dienstverlening. Over de bekostiging hiervan zijn in het verleden al afspraken gemaakt en deze maken onderdeel uit van de begrotingen van de 3 Brabantse omgevingsdiensten. De financiële vertaling van de provinciale subsidie wordt verwerkt in de ODBN-begroting en geïncorporeerd in het programma regionale dienstverlening.

2.2.5 Proceskwaliteit; Regionaal Operationeel Kader VTH (ROK-VTH)

De afgelopen jaren is samen met de deelnemers gewerkt aan regionaal VTH-beleid. Dit heeft in 2016 geleid tot één regionaal uniform uitvoeringskader voor Toezicht en Handhaving (ROK-TH). Begin 2019 wordt ook het uitvoeringskader voor vergunningverlening opgeleverd (ROK-VV).

Daarmee is de basis aanwezig om:

- VTH-taken efficiënter en effectiever uit te kunnen voeren
- Meer informatiegestuurd en resultaatgericht te kunnen gaan werken
- De samenwerking met ketenpartners verder te verbeteren
- Een gelijk speelveld voor bedrijven te creëren

Het regionaal VTH-beleid moet samen met de deelnemers regelmatig worden herzien en onderhouden. Daarnaast worden er in 2020 inspanningen verricht om:

- Werkprocessen verder te harmoniseren
- De beleidscyclus van de deelnemers en de uitvoeringscyclus van de ODBN steviger met elkaar te verbinden.
- Het VTH-beleid uit te breiden naar alle basistaken zoals BRIKS en Wet bodembescherming

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De werkzaamheden zoals hier genoemd zijn deels al structureel opgenomen in de meerjaren-begroting van de ODBN binnen het programma collectieve taken voor wat betreft het ontwikkelen en onderhouden van een aantal procescriteria. Voor het harmoniseren van werkprocessen is geld gereserveerd binnen het Meerjarenontwikkelingsplan (MJOP).

Implementatiekosten voor het ROK vergunningverlening zijn nog niet in beeld. Insteek is dat deze kosten, analoog aan het ROK voor toezicht & handhaving, gefinancierd worden binnen de werkprogramma's.

2.2.6 Resultaatgericht en informatie-gedreven werken

De ODBN wil haar taken efficiënter en effectiever uitvoeren door niet de inzet maar het resultaat en maatschappelijk effect centraal te stellen; een veilige en schone leefomgeving. Om dit te realiseren is de ODBN al een paar jaar bezig om meer resultaatgericht en informatie-gedreven te werken.

Invoering en doorontwikkeling van resultaatgericht en informatie-gedreven werken kost meerdere jaren. Ook in 2020 vraagt dit de nodige inspanningen van de ODBN.

Deze inspanningen zijn meerledig:

- Technisch; hierbij gaat om de digitale infrastructuur die als basis dient voor de informatiehuishouding. Daarnaast de beschikbaarheid van juiste en volledige data maar ook de software en kennis om deze data om te zetten tot de gewenste informatie om informatie-gedreven werken mogelijk te maken.
- Sturing en organisatie; hierbij gaat het bijvoorbeeld om het uitwerken en invoeren van een andere sturingsbehoefte, een andere wijze van monitoren en verantwoorden en financieren.
- Uitvoering; hierbij gaat het bijvoorbeeld over het ontwikkelen van andere competenties en vaardigheden bij medewerkers, uitwerking van nieuwe interventies, aanpassing van werkwijze en werkprocessen. Maar ook over verkrijgen van de juiste kennis en expertise om resultaatgericht en informatie-gedreven te kunnen werken.

Er zijn raakvlakken met andere onderwerpen genoemd in deze Kadernota. Zo ligt er een duidelijke relatie met het onderwerp Omgevingswet. De hier geschetste ontwikkeling past helemaal in het gedachtegoed van deze wet. Je zou de Omgevingswet dan ook kunnen zien als de wettelijke borging hiervan. Een andere is het Regionaal Operationeel Kader VTH. Dit kader, dat voor het onderdeel vergunningverlening nog in ontwikkeling is, levert de strategieën die bij het uitvoeren van de VTH-taak door de ODBN gehanteerd moeten worden. Deze strategieën gaan onder andere uit van resultaatgericht en informatie-gedreven werken. Het ROK geeft daarmee tevens de ontwikkeling weer die onze deelnemers de komende jaren van de ODBN verwachten.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De kosten die gepaard gaan met bovenstaande ontwikkeling maken vooralsnog onderdeel uit van de begroting van de ODBN.

2.2.7 Beleidsmatige ontwikkelingen Transitie Zorgvuldige Veehouderij

Naast de reguliere werkzaamheden is de verwachting dat met name door het provinciale beleid komende jaren nog veel extra taken op de ODBN af komen. Te denken valt aan zaken die voortkomen uit de Verordening ruimte en de Verordening natuurbescherming. Deze hebben vaak een onderlinge relatie met elkaar. De extra onderwerpen kunnen grote consequenties hebben voor de hoeveelheid werk dat door de deelnemers bij de ODBN wordt neergelegd. Gedeeltelijk in de vorm van basistaken, maar grotendeels in de vorm van verzoektaken. De consequenties zijn op dit moment echter (nog) niet goed in te schatten.

Bestuurders hebben vaak aangegeven dat er behoefte is aan een andere benadering van de basis VTH-taken. Niet alleen afvinken of aan wet- en regelgeving wordt voldaan, maar een integrale en omgevingsbewuste benadering, met meer overleg en afstemming tussen overheid, veehouder en omwonenden. Hier ligt ook een verband met de veranderende rol in het kader van de Omgevingswet.

VTH-medewerkers zullen begeleid moeten worden om dit veranderproces in gang te zetten. Dit proces maakt geen onderdeel uit van het programma individuele dienstverlening, maar van het programma regionale dienstverlening. Financiering loopt via de collectieve taken. Er is behoefte aan meer inzicht in de extra taken die op de ODBN afkomen. In het BPO-speerpunt Veehouderij nemen vertegenwoordigers deel van de provincie, omgevingsdiensten, gemeenten en waterschappen.

Wat op de ODBN afkomt, geldt ook voor de andere twee Brabantse omgevingsdiensten. Het voorstel is daarom dat door het BPO-speerpunt Veehouderij begin 2019 een aantal scenario's wordt uitgewerkt wat er de komende jaren kan gaan gebeuren. Met daarin opgenomen de consequenties voor de drie Brabantse omgevingsdiensten en de deelnemers.

Financiële gevolgen 2020 en verder:

De uitwerking van het BPO-speerpunt maakt geen onderdeel uit van het programma individuele dienstverlening, maar van het programma regionale dienstverlening. Financiering loopt via de collectieve taken.

2.3 Programma bedrijfsvoering

2.3.1 Financiële impact Kadernota 2020

In dit hoofdstuk worden de voor de begroting 2020 te hanteren financiële kaders en uitgangspunten beschreven en toegelicht. Verder wordt ingegaan op financiële ontwikkelingen die van belang zijn bij de op te stellen begroting 2020 en het meerjarenperspectief voor 2021-2023.

De ontwikkelingen die in deze Kadernota worden geschetst leiden niet tot hogere (organisatie)kosten en een daaruit voortvloeiende stijging van het gemiddeld uurtarief. Dat ligt anders voor de verwachte autonome loon- en prijsontwikkelingen. In de volgende paragraaf wordt dit toegelicht.

De deelnemersbijdragen die gerelateerd zijn aan het programma individuele dienstverlening kunnen mogelijk nog veranderen als gevolg van een aanpassing in de benodigde ureninzet. Ten aanzien van de kostenontwikkeling van de collectieve taken kan worden opgemerkt dat deze afhankelijk zijn van de keuzes die op inhoud en omvang door de deelnemers worden gemaakt.

2.3.2 Financieel-technische uitgangspunten

- De begroting 2020 voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (Bbv).
- De begroting 2020 inclusief meerjarenperspectief is structureel sluitend.
- De begroting 2020 gaat uit van het bestaand actueel beleid, rekening houdend met de financiële effecten die betrekking hebben op de beleidsontwikkelingen zoals opgenomen in deze nota.
- Bij de ramingen van de meerjarenbegroting 2021-2023 wordt uitgegaan van constante prijzen.

Baten
De ramingen voor de inkomsten worden gebaseerd op:
- De individuele en regionale werkprogramma's 2019.
- De (vastgestelde) begroting 2019.

Lasten
Bij de lasten dient rekening te worden gehouden met de volgende uitgangspunten:
- De ramingen voor loon- en prijsstijgingen voor het jaar 2020 zijn gebaseerd op de verwachtingen van het CPB, zoals genoemd in Macro Economische Verkenningen 2019.
- Dit betreft voor loonstijgingen 3,1% en voor prijsstijgingen 1,6%.
- De formatieomvang uit de begroting 2019; in totaal 256 fte.

Het aandeel van loonkosten in de ODBN-begrotingen 2018 (herzien) en 2019 komt uit op circa 80%. Dit leidt tot een gewogen indexering voor 2020 van 2,8%.

Kostenontwikkeling	Index	Aandeel
Lonen	3,1%	80%
Prijzen	1,6%	20%
Gewogen gemiddelde	**2,8%**	

Het effect van bovenstaande indexering op de ontwikkeling van het gemiddeld uurtarief is € 2,65 (2,8% van € 94,50). Het gemiddeld uurtarief voor 2020 ontwikkelt zich daardoor naar € 97,15.
De op te stellen begroting 2020 wordt gebaseerd op kostendekkende tarieven. Vandaar dat deze indexering zowel in de individuele als in de regionale programma's wordt doorgevoerd.

Bij de benodigde inzet van medewerkers die de werkprogramma's 2020 gaan uitvoeren is gebaseerd op 1.350 declarabele uren per fte in het primaire proces.